

‘Het is geen oproep om het Shellgebouw te gaan bekladden’

Hans Smit
AMSTERDAM

‘Gaan we, door mij voor de rechter te slepen, de klimaatcrisis oplossen?’ Die vraag stelt Jaap Spijkers in de voorstelling *De zaak Shell* van Anoeke Nuyens en Rebekka de Wit. Hij speelt de Shell-directeur die half december daadwerkelijk voor de rechter staat in een zaak die Milieu-defensie heeft aangespannen.

“Geen corona, hoor,” zei ze nog bij de première, afgelopen donderdag, maar Rebekka de Wit (34) is wel bijna haar stem kwijt en moet daarom haar energie sparen. En dus doet Anoeke Nuyens (36) het woord in de kleedkamer van Frascati.

Het verhaal van *De zaak Shell* begint met een geheime afspraak bij Milieu-defensie. “Twee jaar geleden nodigden ze ons uit op kantoor,” vertelt Nuyens. “We moesten onze telefoon uitzetten en werden een kamertje ingeleid, op voorwaarde van totale geheimhouding. Toen onthulden ze dat ze met een rechtszaak tegen Shell bezig waren, omdat het bedrijf ondanks de klimaatcrisis stug doorgaat met vervuilende activiteiten. Dat moet stoppen.”

Mock trial

In 2017 hadden Nuyens en De Wit de voorstelling *Tenzij jij een beter plan hebt* gemaakt. “Na afloop nodigden we allerlei prominenten (politici en mensen van ngo’s) uit om met hen door te praten over klimaatverandering, de voorstelling ging daar onder meer over. We raakten door die gesprekken steeds meer gefascineerd

door klimaatrechtszaken, zoals Urgenda die ook heeft aangespannen tegen de Nederlandse staat. Milieu-defensie vroeg of we ons door de zaak tegen Shell wilden laten inspireren. Toen zijn we gaan fantaseren en die rechtszaak gaan oefenen.”

De werkelijkheid en het theater bleken niet zo ver uit elkaar te liggen. “Advocaten oefenen met *mock trials*; ze nodigen rechtenstudenten uit, trekken allemaal van die lange jurken aan en dan speelt iemand de rechter en iemand de tegenpartij. Dat is kennelijk de beste voorbereiding, maar die zien wij nooit.”

Monologen

Shell ging al net zo te werk, ontdekte het tweetal in hun research. “Wist je dat Shell een scenario-afdeling heeft? Naast een lobbyleger en een media-team hebben ze ook een afdeling waar ongeveer dertig mensen scenario’s ontwikkelen waar Shell in de werkelijkheid mogelijk mee te maken krijgt. Heel creatieve mensen, theatermakers eigenlijk. In 1998 had die afdeling al bedacht dat Shell ooit voor de rechter zou worden gedaagd, zo rond 2010. Dus eigenlijk was Milieu-defensie acht jaar te laat!”

“Waar we op uitkwamen, is dat die klimaatcrisis eigenlijk een verantwoordelijkheids-crisis is. Kijk, Shell zal in de beklagdenbank altijd naar de consument wijzen; die wil tanken, en de gasoven aansteken. Die consument zal naar de overheid wijzen: moet die de markt niet in de gaten houden? De traditionele vorm van die rechtbank, die *mock trial*, voldoet dus niet voor de klimaatcrisis; het gaat hier om meer dan twee partijen. Daar-

Productiehuis Frascati

De kans bestaat dat *De zaak Shell* de laatste voorstelling is die Anoeke Nuyens maakt voor Productiehuis Frascati. Het theater dreigt zijn rijks-subsidie voor het ontwikkelen van eigen voorstellingen kwijt te raken. Dat doet pijn. Nuyens: “Frascati is voor mij van onschatbare waarde geweest. Ik heb hier zo veel vertrouwen en ruimte gekregen. Ze zeiden altijd: ‘Maak het maar.’ Ik was heel emotioneel bij de première toen ik de leiding in het publiek zag zitten. Hoe moet dat nu met beginnende makers? Oké, je kunt bij Orkater terecht voor muziektheater, bij Likeminds voor urban en in de Toneelschuur in Haarlem voor repertoirestukken, maar het soort theater dat mensen als Rebekka en ik, en ook Marjolijn van Heemstra, maken, waar kunnen die straks terecht? Echt een onmisbare plek.”

om laten we in de voorstelling iedereen zijn standpunt uitzetten in een monoloog.”

Bewapenen

Zo horen we Jaap Spijkers als Shell-ceo en later als betrokken burger, Janneke Remmers als politicus en als kritische consument en komt ook de toekomstige generatie aan het woord. “Eigenlijk is de voorstelling onze scenario-afdeling. Voor de burger. We repeteren voor al die momenten dat het milieu ter sprake komt, zoals bij het kerstdiner, als die ene oom op jouw ‘nee, geen vlees’ onmiddellijk reageert met ‘je bent hier toch ook met de auto gekomen?’”

“Ze zeggen vaak: theater is ontwapenend, maar wij willen juist bewapenen. Dat klinkt heel activistisch, ja, en we zijn als de dood om als activisten neergezet te worden, maar aan de andere kant: theater activeert toch altijd? Het kan een soort gevoel activeren. Het is activistisch theater maar niet met een gironummer op het eind of de oproep om allemaal het Shellgebouw te gaan bekladden. Het is meer een oproep om na te denken over je eigen rol en verantwoordelijkheid in de klimaatcrisis.”

De zaak Shell – Anoeke Nuyens & Rebekka de Wit/Frascati Producties/De Nieuwe Tijd. 3-6 november in Frascati en gratis via livestream. Daarna tournee.

→ Rebekka de Wit en Anoeke Nuyens in Frascati. FOTO KARIN JONKERS